

reddi futurum requiritur actualis determinatio, et decretum ex parte Dei, quia non resultat determinata futuritio, nisi ex determinata Dei voluntate, quæ est principium totius esse et futuritionis in quocumque statu, quia determinare futurum est, cum ex se sit indeterminatum et indifferens, debet ergo id participative habere ex voluntate Dei. Ad instantiam ad probandum cognosci ut futurum absolute, respondetur non sufficere ut aliquid cognoscatur futurum quod cognoscatur prius ratione aut natura quam sit præsens, aut independenter a præsentia actuali, sed ulterius requiri quod cognoscatur ut reducibile ad præsentiam, ita quod habeat prius, et posterius in ipsa duratione, et non solum in consideratione vel ratione nostra, sicut unum attributum concipitur ut prius ratione quam aliud, et Pater ut prior origine quam Filius, non tamen Filius ut futurus, quia illa prioritas non est in duratione. Angelus autem si esset ab æterno, esset tamen distinctæ durationis ab ipsa æternitate, et ita posset cognosci actus ejus ut reducibilis de potentia in actum in sua duratione, et sic concipi sub quodam modo futuritionis quod non currit ipso actu divinæ voluntatis, in quo nullo modo est considerabilis duratio per modum prioris et posterioris, et consequenter nec futurum aut emanaturum, licet ex parte Dei sit fundamentum ut possit nostris inadæquatis conceptibus considerari divinum decretum independenter a præsentia, seu sine actuali duratione, prioritatem quædam, seu præcisionem rationis. Hoc autem non sufficit, ut cognoscatur tanquam futurum, nisi cognoscatur tali modo sine duratione, quod possit cognosci ut posterius, ut succedens in duratione.

Ad confirmationem respondetur

in primis non pertinere ad præsentem difficultatem, an ista scientia sit media inter naturalem, et liberam, id est, innixam, et fundatam in decreto Dei, an decretum ut sit efficax præsupponat illam. Quare licet daremus esse mediam inter intuitivam, et abstractivam, nihil faueremus, vel cederemus medietati de qua est controversia. Secundo, dicimus in rei veritate non esse medium inter intuitivum, et abstractivum in terminis contradictoriis inter quos versantur, scilicet inter existere, et non existere, seu præsens esse, et non præsens objectum terminativum notitiæ, si enim est intuitive, terminatur ad existens, prout existens et præsens in se, si abstractivæ ad non existens vel præsens in se. Quare non potest aliqua notitia esse, quæ determinate non sit intuitiva, vel abstractiva, vel eminenter utrumque pro diversis objectis, sicut quod determinate non attingat existens, vel non existens. Nec obstat, quod potest terminari ad existens conditionate, non quidem quod jam sit, sed quod esset. Nam hoc etiam efficit quod esset intuitiva conditionate, non vero quod sit de facto.

XLIV. Aliqui ergo reducunt istam scientiam ad scientiam visionis, seu intuitivam, tum quia ratio formalis, qua attinguntur conditionata est intuitiva, scilicet decretum actualiter in Deo positum, quod Deus intuitive videt in se ipso, et sic notitia ipsa videtur esse intuitiva: tum quia attingit in objecto non ipsam possibilitatem, seu statum possibilitatis, sed existentiam, seu futuritionem, licet sub conditione, et sic pertinebit ad scientiam visionis, licet imperfecte et reductive, quia nondum de facto illa videt existere: tum denique, quia ad scientiam simplicis intelligentiæ reduci non potest, quia per hanc solum cognos-

cuntur ea, quæ necessariæ connexionis sunt, et abstrahunt ab omni duratione, et approbatione, per hanc autem scientiam nulla connexio necessaria cognoscitur, sed solum determinatio futuritionis sub conditione cum approbatione voluntatis, ergo non potest reduci ad scientiam simplicis intelligentiæ. Alii e contra non reducunt illam ad scientiam visionis, sed ad abstractionem, seu simplicis intelligentiæ, non quatenus est de necessariis, et quidditativis, sed quatenus modo abstractivo, et simplici procedit, et sic magis reducibilis est ad hanc scientiam quia de facto habet modum abstractionis, licet non sit de necessariis, quam ad scientiam visionis, cuius modum de facto non habet. Ratio est, tum quia intuitio essentialiter exigit terminari ad rem præsentem, ut physice præsens est cognitioni, et sub eadem mensura mensuratur cum ipsa. Futurum autem conditionatum, quamdiu non purificatur conditio, non habet aliquod esse extra causas, sed haberet, unde non terminat, nec fundat intuitionem, sed fundaret; nec est in æternitate, sed esset, quia nihil est in æternitate actu existens, quod non coexistat ei pro aliqua mensura creata, futurum autem conditionatum pro nulla mensura creata coexistit æternitati, sed pura manet intra causas, ergo nullo modo est reducibile ad scientiam visionis, quæ de facto sit visio, sed quæ esset si conditio poneretur, quod non sufficit ut actualiter sit visio, sed ut foret, sicut possibile non possunt intuitive videri etiam reductive, licet etiam dici posset quod possibile actu essent si producerentur, et tamen ista conditio non sufficit, ut dicantur pertinere ad visionem etiam reductive. Nec obstat quod medium cognoscendi futura illa sit intuitive cognitum, scilicet decretum actu existens. Nam contra est, quia etiam

possibilia cognoscuntur media essentia divina, quæ intuitive videtur, et tamen ipsa non videntur intuitive. Et hoc ideo, quia quod aliqua notitia sit intuitiva, non sumitur ex medio, per quod cognoscitur, sed ex termino, seu objecto terminativo, quod existat, seu coexistat physice cognitioni per existentiam extra causas. Si ergo non sit in se existens, ex quacumque causa cesset existentia, licet alias esset sub aliqua conditione, cessat quoque ipsa intuitio actualis.

XLV. Hæc difficultas parvi momenti est. Sed videtur rationi congruentius dicere, quod simpliciter, et de facto ista scientia est abstractiva, et sic pertinet reductive ad scientiam simplicis intelligentiæ, licet etiam sit scientia approbationis, quia libera, et secundum quid, et quasi in potentia, et in fieri est visionis, quod non est simpliciter reduci ad visionem. Ratio est quia scientia simplicis intelligentiæ habet duas partes, scilicet quod sit de rebus quantum ad sua prædicata quidditativa, et connexiones necessarias, et quod sit abstractiva, quia ut dicit S. Thomas quæst. III de veritate, art. III ad VIII, ideo dicitur hæc notitia simplicis intelligentiæ, quia nihil miscet de eo quod est extraneum a ratione scientiæ, sicut scientia visionis addit existentiam physicam rei cognitæ, et scientia approbationis aliquid pertinens ad voluntatem. Igitur pro ea parte qua ista scientia conditionatorum est abstractiva, reducitur ad scientiam simplicis intelligentiæ, quia non habet totum quod ipsa, sed partem, non vero reducitur ad eam pro ea parte qua respicit connexiones necessarias et naturales, et est independentens ab omni approbatione voluntatis, cum hæc libera sit, et approbationem supponat, seu decretum. Unde sequitur quod quia habe

ista scientia approbationem, et decretum, ut futuritio sub statu conditionato sit determinata, et non suspensa, non vero ut parificetur conditio, et extra causas ponatur, non pervenit ista scientia ad hoc ut sit scientia visionis, sed abstractiva manet, licet in potentia, et in fieri, et secundum quid sit visionis, scilicet conditionate, quæ est dictio diminuens, videlicet quæ esset visionis, non quæ sit de facto. Nec inconvenit quod ea, quæ solum reductive ad aliquid pertinent, reducantur ad plura juxta diversa quæ participant.

XLVI. Ad id quod ultimo dicitur in argumento, quod hæc scientia media est utilissima pro gubernatione et providentia agendorum, respondetur quod hæc scientia media sine decreto non est certa, sed tam indifferens, et contingens sicut objecta ipsa in se, unde ad nihil servit sine decreto, nisi ut providentia sit timida, et incerta sicut nostra. Posito autem decreto jam non est scientia media. Deinde, si posset sine decreto dari ista scientia certa, serviret pro providentia humana, quæ ex rebus desumitur, et non habet omnia in manu, et potestate sua. Sed quid ad Deum, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, et quidquid objecta ipsa cognoscibilitatis habent, totum a manu Dei est? Ergo Deus attendendo ad se, et ad suum velle, videbit omnia illa, non independentem ab eo. Quod vero sapientes respondent conditionate, supponendo sic esse verum, respondetur supponere quod sit verum in conditionalibus conditionis necessariæ, certo; in conditionalibus conditionis contingentis conjecturaliter quantum est ex meritis objecti, certo autem ex dispositione divina. Unde in his sæpe falluntur, nisi ad Dei voluntatem se referant, qui disponit, et scit quid futurum esset.

ARTICULUS VI.

De aliis quæ ad pleniorum hujus controversiæ cognitionem et statum pertinent.

I. Quæ hucusque disputata sunt in utramque partem hujus controversiæ satis ostendunt totum pondus fere disputantium in id incubuisse, ut res hæc ad dogmaticam decisionem reduceretur. Ad hoc enim tanta disputationum paratura a Sede Apostolica accuratissime cummulata est, quia rem hanc gravissimam censuit, et ad ecclesiastica dogmata pertinente iudicio Ecclesiæ terminari debere. Quod etiam videtur sic iudicatum esse tempore Pauli v post absolutas omnes disputationes de hac materia, iudicatum enim fuisse dicitur, ut ista controversia apostolica definitione terminaretur, licet de facto terminata nondum sit, de quo satis, quod utique non fieret nisi res hæc ad ecclesiastica dogmata pertinere videretur. Et quidem non licere in parte alteram partem mensurare, aut qualificare ex mandato Pauli v et Urbani viii, constat. Nec licere etiam scribere, et imprimere in materia auxiliorum divinatorum ex edicto ejusdem pontificis iterum roborato, et confirmato a sanctissimo domino nostro Urbano viii, in congregatione generalis inquisitionis die 22, maii 1625, manifestum est. Nunc autem quid de scientia ista sentiri possit, et quam sobrie, et caute loquendum sit, et quam graviter tractanda res ista, in præsentem agendum est. Ante omnia amputanda sunt dieteria, omnia scommata, irrisiones, aculei verborum, quorum aliqua parcimus referre, sed potius patienter ferre, ne disputationem felleam, sed pacificam faciamus, ut deceat sanetos, ut deceat graves et doctos viros in re

seriosissima, in disputatione plena iudicii, et auctoritatibus.

Igitur licet circa scientiam mediam ut conducit ad tractandam materiam de auxiliis censurare non liceat, nec qualificare, tamen cum disputationes de illa habitæ ordinentur ad elucidandam materiam, quæ iudicio Sedis Apostolicæ potest terminari, non eodem modo informari debemus circa illam sicut circa quæstiones pure scholasticas, et metaphysicas. Unde ipse etiam summus pontifex Clemens viii, in disputationibus habitis de his materiis, cum auctoritates scholasticorum adducerentur, ipse sanctissimus dominus in congregatione octava legit in Concilio Tridentino quomodo ad res fidei tractandas, et definiendas his debemus uti testimoniis. Primo, litteris sacris: secundo, auctoritate approbatorum Conciliorum: tertio, auctoritate sanctorum patrum. « His uti debetis, ait, non autem scholasticis auctoribus quos adducitis. » Si ergo constat, quod tota hæc materia disputata fuit more dogmatico, et ordinando illam, non ut resolveretur tamquam pura quæstio metaphysica, sed ut terminanda auctoritate Sedis Apostolicæ, de hoc ergo informabimus etiam lectorem, supersedendo ab omni censura, et qualificatione.

QUÆ FACIANT PRO SENTENTIA THOMISTARUM.

II. Primo loco, maxime attendendum est ad traditionem, et doctrinam patrum in his, qui contra errores scripserunt: et secundo, ad iudicium auctorum, qui illam partem docent, aut sequuntur, et præcipue si ex professo tractetur aliqua doctrina, et ventiletur jussu ipsius Ecclesiæ, et Sedis Apostolicæ, sicut hæc materia ventilata fuit, maxime

ponderat scire quid in talibus disputationibus, et collocationibus conclusum fuit, aut placuit disputantibus, vel majori parti eorum.

Quod attinet ad traditionem, et doctrinam patrum in hac materia de gratia, et prædestinatione, Ecclesia pertulit semper, et secuta fuit S. Augustinum: id enim declarant illa verba Hormisdæ papæ ad Possessorem episcopum in fine epistolæ ubi inquit: « Quod ea quæ sentit Romana Ecclesia de gratia, et libero arbitrio, ex libro S. Augustini maxime ad Hilarium, et Prosperum cognosci potest. » Et Joannes papa secundus in epistola ad Abienum senatorem, et alios, ubi inquit: « Item S. Augustinus cujus doctrinam secundum statuta prædecessorum meorum, Romana sequitur, et probat Ecclesia. » Sic ergo quasi in uno Augustino confluit totum quod in thesauris Ecclesiæ circa controversias de gratia scire debemus, et possumus, ipsum enim sequendo, sequimur doctrinam quam Romana probat, et sequitur Ecclesia. De sensu ergo Augustini satis superque egimus totis his articulis præcedentibus, præsertim tertio. Sed insuper ex multis signis quasi a posteriori scientiam mediam non fuisse approbatam ab Augustino non in ejus visceribus et latebris inclusam, nunc postremo erutam in lucem, docte et plenissime ostensum est a cursu theologico Carmelitanorum in i p. tract. iii de scientia Dei, disput. x, per plura dubia, præsertim ii, iii, iv et v. Ad quem fontem lectores remittimus, qui abundantius saluberrimam sapientiæ aquam haurire desiderant. Nos breviori discursu hoc punctum contrahimus.

III. Constat apud omnes in controversiis de gratia cum hæreticis, illud difficillimum semper visum esse, nempe veram, et genuinam tradere rationem conciliandi infalli-